

Wrocław, 17 stycznia 2024 r.

Dr hab. Anna Umińska-Woroniecka
Instytut Studiów Międzynarodowych i Bezpieczeństwa
Uniwersytet Wrocławski

Recenzja dorobku dr. Ryszarda Ficka

Oceniam dorobek dr. Ryszarda Ficka w oparciu o przesłane mi publikacje, a także autoreferat, w którym zawarto informację na temat całego dorobku Zainteresowanego.

Podstawą sporządzenia recenzji jest Ustawa z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r., poz. 574, tekst ujednolicony z późniejszymi zmianami, dalej: Ustawa). Zgodnie z art. 219 ust. 1 Ustawy, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: posiada stopień doktora, posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, *stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny* oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. W recenzji została dokonana ocena spełnienia wszystkich przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Recenzja dorobku naukowego dr. Ryszarda Ficka obejmuje ocenę publikacji zwartej, całego dorobku publikacyjnego, jak również aktywności w pozostałych sferach naukowych. Wymienione części składowe recenzji utworzą jej strukturę. Obejmuje to chronologicznie: przedstawienie sylwetki Habilitanta, ocenę publikacji zwartej, ocenę całokształtu dorobku naukowego (publikacyjnego, badawczego, dydaktycznego, aktywności konferencyjnej). Całość recenzji podsumowana jest wnioskiem końcowym.

I. Sylwetka ks. dr. Ryszarda Ficka

Dr Ryszard Ficek jest absolwentem teologii. Tytuł magistra uzyskał w 1995 roku na podstawie pracy zatytułowanej: „Śmierć i umieranie w ujęciu Bernharda Häringa”, której promotorem był śp. ks. dr hab. Stanisław Mojek.

W 2006 roku uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, nadany uchwałą Rady Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej dnia 26 maja 2006 roku, na podstawie publicznej obrony rozprawy doktorskiej zatytułowanej: „Tanzania: narodziny i funkcjonowanie państwa”. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Antoni Mieczkowski. Recenzenci: prof. dr hab. Czesław Maj z UMCS, śp. prof. zw. dr hab. Wiesław Dobrzycki z Uniwersytetu Warszawskiego.

W 2003 roku uzyskał stopień doktora nauk teologicznych w zakresie teologii moralnej, nadany uchwałą Rady Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego dnia 21 stycznia 2000 roku, na podstawie publicznej obrony rozprawy doktorskiej zatytułowanej: „Zaangażowanie chrześcijan w życie społeczne w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego”. Promotorem rozprawy doktorskiej był bp. prof. dr hab. Andrzej Franciszek Dziuba. Recenzenci: ks. prof. dr hab. Janusz Lewandowski UKSW, śp. prof. zw. dr hab. Czesław Stanisław Bartnik z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Od 2023 roku Habilitant zatrudniony jest w Wyższej Szkole Społeczno-Gospodarczej w Przeworsku (bez podania stanowiska).

W latach 2003-2005 był zatrudniony w Salvatorian Institute of Philosophy and Theology (obecnie: Jordan University College) w Morogoro, Tanzania.

Od 2006 roku wypełnia obowiązki katolickiego kapłana w diecezji Rockville Centre/NY.

II. Ocena monografii habilitacyjnej

Podstawowe osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym stanowi zgłoszona przez dr Ryszarda Ficka monografia pt. *Unveiling Dynamics, Legitimacy, and Governance in Contemporary States Power in Fragility*, 2024 r., (s. 344), wydana w języku angielskim w wydawnictwie Palgrave Macmillan.

Syntetyczna ocena monografii

1. Wartość podjętego problemu badawczego.

Monografia podejmuje ważny i wartościowy problem badawczy dotyczący państw kruchych/państw na granicy załamania/dysfunkcyjnych (*fragile states*). Państwa te charakteryzują się słabością funkcjonalną, delegitymizacją władzy, atomizacją społeczeństwa, demonopolizacją władzy administracyjnej i wojskowej (w skrajnych przypadkach utratą kontroli nad całością lub częścią terytorium państwowego). Z uwagi na swoją specyfikę

pozostają zagrożeniem dla międzynarodowego bezpieczeństwa. Są źródłem problemów dla społeczności międzynarodowej, ponieważ destabilizują sytuację w regionie, naruszają prawa człowieka, napędzają fale migracji, dają schronienie światowemu terroryzmowi i międzynarodowym korporacjom.

Biorąc pod uwagę powyższe cechy państw dysfunkcyjnych zasadne jest podjęcie problematyki uwarunkowań i przesłanek destabilizacji państw kruchych, ze szczególnym uwzględnieniem (de)legitymizacji władzy. A dalej – ich ograniczeń organizacyjnych, instytucjonalnych i finansowych w realizacji podstawowych funkcji państwa, w tym zapewnienia bezpieczeństwa i dostępu obywateli do określonego rodzaju dóbr i usług, o charakterze publicznym.

Analiza czynników destabilizujących państwa Globalnego Południa¹ może być usytuowana na przecięciu dwóch pól badawczych wnętrza państwa i systemu międzynarodowego.. Na poziomie państwa, w ramach którego badaniu poddawane są czynniki krajowe (wewnątrzpaństwowe), na które składają się cechy państwa oraz na poziomie systemu międzynarodowego, z uwzględnieniem zmiennych interweniujących.

2. Warstwa koncepcyjna, odzwierciedlająca się w konstrukcji rozprawy

Kluczowe dla podjętego zagadnienia jest wyraźne i precyzyjne sformułowanie problemu badawczego, wskazanie celu prowadzonych analiz oraz poprawna konstrukcja założeń metodologicznych, poprawne sformułowanie hipotez i klarowne zdefiniowanie kategorii.

Habilitant w autoreferacie wskazuje, że prowadzone badania skupiają się głównie na „genezie państw” (słabych), (ich) specyfice, jak też „towarzyszącej im dynamice uwarunkowań społeczno-politycznych w kontekście wielowymiarowych relacji międzynarodowych” (s.11). W rozdziale pierwszym monografii, który pełni funkcję wprowadzenia, uzasadnia potrzebę badań nad legitymizacją władzy w państwach słabych, ponieważ idea „niestabilnego państwa” – „obecnie niezwykle upolityczniona, etnocentryczna, a także hegemoniczna z konotacjami interwencjonistycznymi - wymaga redefinicji” (s.2).

Te twierdzenia, obecne także w dalszej części wprowadzenia, nie pozwalają jednoznacznie określić co dokładnie Habilitant zamierza badać. A dalej, co uznaje za zmienną

¹ Autor stosuje w Autoreferacie pojęcie „Trzeciego Świata”, które obecnie marginalnie pojawia się w studiach nad państwami Globalnego Południa.

zależną, która podlega wyjaśnieniu. Sformułowanie, zgodnie z którym „problemem badawczym jest ustalenie/określenie/wskazanie legitymizacji władzy i jej roli w odniesieniu do państw kruchych (s.6).” nie daje również precyzyjnej i jasnej conceptualizacji problemu badawczego. Wyjaśnienia nie przynosi także lektura monografii, w której poruszane są zróżnicowane zagadnienia: uwarunkowań (de)legitymizacji władzy, zagrożenia wynikające z dysfunkcyjności państw słabych/kruchych, do formy i środki pomocy udzielanej państwom kruchym.

Brak precyzji w określeniu problemu badawczego wynika również z pominięcia podstaw teoretycznych. Habilitant nie wskazuje, którą z teorii stosunków międzynarodowych aplikuje do swoich badań. Koncentruje swoje badania na uwarunkowania wewnętrznych, odrzuca *a priori* (bez wyraźnego uzasadnienia) teorie poziomu systemu (s.3). Pomija stosowaną w studiach afrykanistycznych teorię zależności (szkołę dependencji). To może prowadzić do pytań o powody rezygnacji z zastosowania założeń tego podejścia teoretycznego, zwłaszcza, że w pracy niejednokrotnie odwołuje się do determinizmu czynników poziomu systemu, które uznane są za kluczowe dla dysfunkcjonalności państw kruchych/słabych (s. 109, 115 – 116)

Zastosowanie założeń wybranej teorii stosunków międzynarodowych z jednej strony mogłoby pomóc ustrukturyzować wnioskowanie, a z drugiej strony precyzyjniej wpisać pracę w dyskurs o państwach słabych/kruchych/dysfunkcyjnych i studiów afrykanistycznych.

Wątpliwości budzi sformułowanie celu rozprawy, którym „jest ukazanie przyczynowości kwestii legitymizacji w kontekście koncepcji państw niestabilnych” (s.7). Wydaje się, że adekwatna do prowadzonego wywodu mogłaby być analiza uwarunkowań i czynników sprawczych dysfunkcyjności państw kruchych, ze szczególnym uwzględnieniem legitymizacji (i legitymacji) władzy (w odniesieniu do rozdziału drugiego i czwartego) albo analiza działań pomocowych w kontekście budowania pokoju lub odbudowy państwa (gdy przyjąć do analizy rozdział szósty).

Właściwe zdefiniowanie problemu badawczego oraz określenie celu badań automatycznie przekłada się na klarowną i spójną koncepcję ich przeprowadzenia. Kierunek prowadzonym badaniom nadają pytania i hipotezy badawcze, które uwypuklają wzajemne związki między obserwowanymi zdarzeniami. Hipotezy, które łącznie powinny spełniać podstawowe wymogi, powinny być ogólne, czyli obejmować zakresem wszystkie fakty, zjawiska i procesy z danego

zakresu rozpoznawania rzeczywistości; klarowne, czyli wyrażone w jednoznacznych terminach; oraz nowe, czyli wskazujące jakieś nieznane aspekty faktów czy procesów. Postawione w rozdziale pierwszym hipotezy są nasycone nieweryfikowalnymi terminami. Nie sposób pominąć różnic w formułowaniu i liczbie hipotez, jakie pojawiły się w przedłożonym przez Habilitanta autoreferacie i w recenzowanej książce. O ile w tej ostatniej Autor ograniczył się do czterech hipotez, to w autoreferacie formułuje ich aż osiem. Nie wskazuje przy tym powodów różnicowania tej liczby. Przywołując pierwszą z postawionych w monografii hipotez, w myśl której „poszczególne formy legitymizacji władzy odnoszą się do specyficznego rodzaju/typu słabości państwa, która zależy od różnych warunków geopolitycznych, a także specyfiki dysfunkcjonalności państw niestabilnych” (s.8); pojawia się wątpliwość, co do wskazania, którą z kategorii tu przywołanych Autor wyjaśnia, a co uznaje za zmienną niezależną. Także w odniesieniu do postawionych w monografii hipotez: drugiej, trzeciej i czwartej, trudność stanowi wskazanie jaki element rzeczywistości podlega wyjaśnieniu. We wszystkich pojawia się kwestia interwencji pomocowych udzielanych państwom słabym, natomiast brak jest określenia powiązań pomiędzy opisywanymi zjawiskami, a także precyzyjnego wskazania jakie zmienne niezależne mają zostać w toku badań uwzględnione. Brak precyzji w sformułowaniu hipotez przedkłada się również na trudności procesu operacjonalizacji badań, falsyfikacji stawianych hipotez. Przeszkodą w doprecyzowaniu problemu badawczego mogą być stawiane przez Habilitanta pytania, które charakteryzuje znaczący stopień ogólności (s.7). Trudno przy tym jednoznacznie określić, które z pytań odnosi się bezpośrednio do problemu badawczego, a które mają charakter pomocniczy w stawianych przez Autora hipotezach (s. 6).

Habilitant w autoreferacie wskazuje na interdyscyplinarność prowadzonych badań z jednoczesnym podkreśleniem, że kluczowe dla podjętego zagadnienia są Jego zdaniem metody charakterystyczne dla dyscypliny stosunki międzynarodowe (w tym analiza treści, analiza semantyczna i refleksyjność) (s.9). Wskazane metody występują w innych naukach społecznych, w tym socjologii i nauce o polityce i administracji. Idąc dalej Habilitant podnosi, że „metoda badawcza wykorzystywana w niniejszej monografii odpowiada wprawdzie dyscyplinie stosunki międzynarodowe, zakłada jednak również heterogeniczne podejście do zagadnień poruszanych w rozprawie”. Trudno tu jednak wskazać, na czym konkretnie heterogeniczne podejście do badań ma polegać.

Zauważalny jest również brak konsekwencji w posługiwaniu się podstawową kategorią państwa kruchego. W tytule monografii nie pojawia się kluczowe dla podjętego tematu pojęcie *fragile state*. Kruchosc/dysfunkcyjność pojawia się w podtytule książki *fragile in power*. Stosowana przez Habilitanta kategoria *fragile states*, została zdefiniowana w publikacjach stosunków międzynarodowych, w kontekście jej związków i różnicowania z kategorią państw upadających lub upadłych. Propozycja Habilitanta posługiwania się w języku polskim kategorią „państwa rachitycznego” nie jest zrozumiała, ponieważ w publikacjach polskojęzycznych *fragile state* już od blisko dwóch dekad funkcjonuje jako kategoria państw dysfunkcyjnych/kruchych/państw na granicy załamania/państw słabych. Także synonimiczne stosowanie przez Autora kategorii: państwa rachitycznego, państwa upadającego, państwa słabego i państwa kruchego (s. 13, 22, 31, 93, 144, 187) wprowadza niespójność. Autor nie wyjaśnia przy tym, czy uznaje te pojęcia za tożsame, lub na podstawie jakich kryteriów je różnicuje.

3. Konstrukcja pracy

Praca składa się z sześciu rozdziałów (Autor wskazuje, że jest ich pięć) i podsumowania. Rozdział pierwszy ma spełniać funkcję wprowadzenia. W rozdziale drugim Habilitant przedstawia przesłanki niestabilności państw, analizując przede wszystkim kwestie legitymizacji władzy. Pogłębiona analiza znaczenia, uwarunkowań legitymizacji władzy państw kruchych/dysfunkcyjnych, jak również „zasobów legitymizacji” (s. 21-90) ma pozwolić na ustalenie związku przyczynowo – skutkowego pomiędzy „stopniem” legitymizacji władzy a „zakresem” niestabilności państwa. Autor przywołując koncept „idealnego modelu” państwa prawa Maxa Webbera przeciwstawia mu państwo kruche/słabe. Przeprowadzona pogłębiona analiza modeli biurokratycznych, z wykorzystaniem bogatej literatury, pozwala na wyodrębnienie poszczególnych typów państw, spełniających przesłanki idealnego państwa prawnego. Autor przeciwstawia państwo słabe „idealnemu państwu prawa”, co ma wyjaśniać zróżnicowanie „poziomu kruchości państw słabych”.

Habilitant sytuuje państwa kruche/słabe sytuowane, w ślad za D.W. Brinkerhoffem, w grupie tzw. problemów splątanych/zawiłych/ *wicked problem* (s. 21). Można wskazać, że istota tych problemów sprowadza się do trudnego ich zdefiniowania, niejednoznaczności. Poza państwem kruchym/niestabilnym Habilitant tą kategorią posłużył się w artykule z 2022 roku, pt. *Authoritarianism as a 'Wicked Problem' in Contemporary International Relations*.

Zbieżność podejmowanych problemów badawczych sprawia, że obserwujemy powtarzanie się pewnych treści (s. 66 monografii i s. 121 artykułu, odpowiednio s. 131 i s. 72).

W rozdziale trzecim zostały przedstawione zagrożenia, które związane są z dysfunkcją instytucji państw kruchych. Autor wśród kluczowych zagrożeń, które dodatkowo mogą wpływać na pogłębienie destabilizacji państwa kruchego wymienia: międzynarodowy terroryzm, nielegalne rozprzestrzenianie broni masowej zagłady, ograniczone możliwości rozstrzygania problemów zdrowia, problemy z przestępczością, w tym przestępczością zorganizowaną, ograniczone możliwości zapewniania bezpieczeństwa energetycznego. Wraz z analizą poszczególnych zagrożeń przywoływane są ich przejawy w państwach Globalnego Południa.

W rozdziale czwartym (trzecim według Autora) podjęty ponownie został problem zagadnień „legitymizacji władzy i państwa rachitycznego w kontekście lokalnych (wewnątrzpaństwowych) uwarunkowań politycznych”. Wydaje się, że bardziej spójna byłaby konstrukcja, w której ten rozdział byłby umieszczony bezpośrednio po rozdziale dogłębnie przedstawiającym kategorię legitymizacji, jej typologie oraz znaczenie delegitymizacji w procesach destabilizacji państw słabych.

Rozdział piąty w założeniu ma „wychodzić poza poziom państwa”. Autor zwraca uwagę na czynniki zewnętrzne, stwierdza przy tym, że „perspektywa zachodnia” w udzielaniu wsparcia rządów państw słabych negatywnie rezonuje na słabe państwa, niosąc za sobą wiele „politycznych aberracji i w konsekwencji mocniej destabilizuje istniejący system”, dodatkowo osłabiając państwa słabe i upadające (s. 187).

Rozdział szósty koncentruje się na działaniach pomocowych udzielanych państwom kruchym/słabym. W szerokim zakresie prezentowane są aspekty tzw. budowania pokoju (peacebuilding) albo odbudowy państw (statebuliding). Na podstawie szerokiej analizy literatury przywoływane są aspekty odpowiedzialności stron udzielających pomocy, a także wzajemnej relacji działań mieszczących się w zakresie budowania pokoju i budowy państwa.

4.Baza źródłowa. Jest obszerna i różnorodna, obok publikacji zwartych, rozdziałów w książkach, artykułów w czasopismach przywołane zostały dokumenty organizacji międzynarodowych. Zauważalny jest brak publikacji polskich badaczy wspomnianego tematu m.in. Roberta Kłosowicza, Degefe Kebede Gemechu, Andrzeja Polusa, Trzcíńskiego, Arkadiusza Żukowskiego.

Reasumując ocenę opiniowanej rozprawy habilitacyjnej, podjęcie analizy uwarunkowań wewnętrznych państw słabych/kruchych jest zasadne i książka posiada walor poznawczy. Jednak ze względu na brak podstaw teoretycznych stosunków międzynarodowych, brak klarownej i precyzyjnej conceptualizacji problemu badawczego, uchybienia w formułowaniu hipotez, pytań badawczych oraz niespójności w konstrukcji pracy uznaję, że *monografia nie stanowi istotnego wkładu w rozwój dyscypliny stosunki międzynarodowe.*

III. Ocena całokształtu dorobku publikacyjnego, badawczego, dydaktycznego, aktywności konferencyjnej

A. Dorobek publikacyjny i badawczy

W Autoreferacie Habilitant określa swoją tożsamość badawczą przez wskazanie, że „osobisty dorobek naukowy, pomimo dystynktywnej metodologii, relatywnie odmiennego kontekstu historyczno-kulturowego, czy też zróżnicowanych uwarunkowań geopolitycznych, (...) samoidentyfikacja badawcza i metodologiczna wpisuje się w obszar badań naukowych typowy dla dziedziny stosunki międzynarodowe” (s. 3). Nie wskazuje przy tym, która z teorii stosunków międzynarodowych stanowi podstawy teoretyczne prowadzonych badań. W obrębie realizowanych przez siebie badań Habilitant wskazuje na cztery obszary badawcze.

Pierwszy z nich obejmuje badania nad państwami słabymi. Na ten obszar poza wskazaną przez Habilitanta monografią, składają się: 9 samodzielnych artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach polskich wpisanych na listę czasopism punktowanych MNiSW, w tym wysoko punktowanym „Athenaeum: Polish Political Science Studies”, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations”, oraz jedna autorska publikacja zwarta. Wymaga odnotowania, że wszystkie artykuły są w języku angielskim, co może pozytywnie wpływać na stopień umiędzynarodowienie badań.

Problematyka podejmowana w artykułach zasadniczo odpowiada tematowi przedstawionym w monografii habilitacyjnej. Autor koncentruje swoje badania nad zagadnieniami związanymi z legitymizacją władzy państw kruchych i kwestii związanych z dysfunkcyjnością państw.

Bardzo duża zbieżność podejmowanych problemów badawczych sprawia, że obserwujemy powtarzanie się pewnych treści, o czym była już mowa w odniesieniu do monografii. Przy lekturze dorobku zwraca uwagę powtórne wykorzystanie tekstu własnego autorstwa.

Habilitation kilkakrotnie nie informował, że stanowią one zmodyfikowaną postać tekstu który wcześniej ukazał się w artykułach naukowych jego autorstwa. Dotyczy to artykułów:

R. Ficek, *The Fragile States as a Challenge to the Contemporary International Security*, "Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego," 2022: 16(1), ss. 23-53.

R. Ficek, *Authoritarianism as a 'Wicked Problem' in Contemporary International Relations*, "Studia Polityczne," 2022: 50(3), 111-137.

R. Ficek, *Legitimacy in the Context of the Global Institutions of Power and the Contemporary Determinants of International Politics*, "TEKA of Political Science and International Relations," 2022: 17(1), ss. 23-36. DOI: 10.17951/teka.2022.17.1.23-36.

R. Ficek, *Cause and Effect of Military Conflicts in the Context of Sub-Saharan Africa's Fragile States*, "Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego," 2023: 17(2), ss. 15-34.

W tym miejscu nie sposób również pominąć krótkiego okresu (lata 2020-2023) w których artykuły zostały opublikowane. Tym samym dorobek naukowy, będący podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie stosunki międzynarodowe, powstawał na przestrzeni czterech lat.

Natomiast poza nurtem badań nad państwami kruchymi można ulokować artykuł pt. *Putin's war of attrition and contemporary conditions of the political order of Central-Eastern Europe*, opublikowany w czasopiśmie "Świat Idei i Polityki," 2023: 22(2), ss. 33-48. DOI: doi: 10.34767/SIIP.2023.02.02, którego treść w istotnym zakresie poza wymiarem eksplanacyjnym fragmentu rzeczywistości międzynarodowej, może spełniać funkcję prognostyczną. Sformułowanie przez Autora trzech scenariuszy potencjalnego zakończenia wojny w Ukrainie można uznać za próbę wypełnienia luki w badaniach z wykorzystaniem predykcji przyszłych zdarzeń.

W dorobku poświęconym zagadnieniom państw słabych Habilitation wymienił także monografię pt. *Tanzania: Narodziny i funkcjonowanie państwa*, Toruń: Wydawnictwo Marszałek, 2007, ss. 338. ISBN: 978-83-7441-652-8.. Tytuł monografii odpowiada tytułowi rozprawy doktorskiej, a jej recenzentami byli odpowiednio: promotor rozprawy doktorskiej oraz jej recenzent. Habilitation w autoreferacie nie wskazał w jakim zakresie treść monografii stanowi odzwierciedlenie pracy doktorskiej i czy podlegała istotnym modyfikacjom w związku z publikacją. Trudno jest zatem stwierdzić na ile stanowi ona nowy (podoktorski) dorobek naukowy.

B. Pozostałe obszary badawcze

Habilitant wskazał w autoreferacie, że posiada dorobek naukowy z zakresu trzech innych obszarów do których zalicza:

- 1/ Zagadnienia nawiązujące do personalistycznej myśli społeczno-politycznej Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Istotnym elementem niniejszego obszaru badawczego jest tutaj kwestia zaangażowania chrześcijan w życie społeczno-polityczne ukazwane w kontekście uwarunkowań ustrojowych PRL-u, z uwzględnieniem ówczesnej sytuacji międzynarodowej po II wojnie światowej.
- 2/ Analizę historycznych aspektów działalności Kościoła Katolickiego funkcjonującego w uwarunkowaniach społeczno-politycznych Polski powojennej, ze szczególnym uwzględnieniem życia i pasterskiej działalności Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski. Głównym celem powyższych analiz badawczych było ukazanie specyfiki totalitaryzmu komunistycznego w odniesieniu do sytuacji Kościoła Katolickiego.
- 3/Trzeci kierunek zainteresowań naukowo-badawczych obejmował problematykę kultury chrześcijańskiej ukazywanej przez pryzmat personalistycznej wizji człowieka, której czołowymi przedstawicielami byli papież Jan Paweł II i – wspomniany wcześniej – kardynał Stefan Wyszyński.

Efektom prowadzonych badań we wskazanych wyżej obszarach jest publikacja 3 monografii:

Christians in Socio-Political Life: An Applied Analysis of the Theological Anthropology of Cardinal Stefan Wyszyński Primate of Poland, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2020, ss. 406. ISBN: 978-83-818-0235-2;
Zaangażowanie chrześcijan w życie publiczne: w kontekście nauczania kardynała Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski, Lublin: Gaudium 2020, ss. 528. ISBN: 978-83-7548-390-1.

Primate of the Millennium Cardinal Stefan Wyszyński: Life and Legacy, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2021, ss. 322. ISBN: 978-83-8180-461-5.

oraz blisko 30 artykułów w czasopismach naukowych, przypisane zostały do dyscypliny nauk teologicznych: „Roczniki Teologiczne”, „Collectanea Theologica”, „Poznańskie Studia Teologiczne”, „Teologia i Człowiek”, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”. Publikacje koncentrowały się na wewnętrznych uwarunkowaniach społeczno-politycznych, ze

szczególnym uwzględnieniem roli i znaczenia jednostek - przedstawicieli Kościoła Katolickiego. Dominuje w nich podejście deskryptywne.

Lektura wskazanych publikacji, pozwala stwierdzić, że podjęte w nich zagadnienia sytuowane są w obszarach badawczych nauk teologicznych i częściowo nauk o polityce i administracji.

Habilitant nie uczestniczył w grantach i projektach badawczych finansowanych z funduszy Unii Europejskiej i Narodowego Centrum Nauki. W uzasadnieniu podjęcia przedmiotowych badań Habilitant przywołuje „własne badania terenowe” prowadzone w związku z wielokrotnymi pobytami na terenie Ameryki Południowej, Bliskiego Wschodu, Azji, a przede wszystkim Afryki. Nie zostały jednak wskazane miejsca i daty odbywanych przez Habilitanta kwerend i staży badawczych. Wspomniana w autoreferacie działalność naukowo-dydaktyczna w krajach Subsaharyjskiej Afryki Wschodniej, a zwłaszcza kilkuletnie doświadczenie pracy akademickiej na stanowisku wykładowcy katolickiej nauki społecznej, teologii politycznej i nauk politycznych w Salvatorian Institute of Philosophy and Theology (obecnie Jordan University College) w Morogoro/Tanzania (2003-2005) zrealizowane zostały w okresie poprzedzającym nadanie tytułu doktora w naukach o polityce i administracji.

Warunkiem nadania stopnia doktora habilitowanego jest wykazywanie się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. W okresie po otrzymaniu tytułu doktora w 2006 roku, do daty złożenia wniosku habilitacyjnego w 2024 roku Habilitant nie wykazał aktywności spełniającej ww. warunek.

C. Osiągnięcia dydaktyczne

Dr Ryszard Ficek w latach 2003 -2005, w okresie poprzedzającym otrzymanie tytułu doktora nauk o polityce, prowadził zajęcia w Salvatorian Institute of Philosophy & Theology (obecnie Jordan University Collage) w Tanzanii w formie wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów. Nie doprecyzowano jakie przedmioty były przez Habilitanta prowadzone. Pełnił również wówczas funkcję promotora prac licencjackich i magisterskich.

W Autoreferacie nie zostały wyszczególnione zajęcia prowadzone w ramach działalności dydaktycznej po roku 2006. W 2023 roku Habilitant został zatrudniony w Wyższej Szkole w Przeworsku (bez podania stanowiska), zajęcia oraz ich wymiar, prowadzone w związku z

zatrudnieniem nie zostały wymienione. W ramach aktywności dydaktycznej wskazana została funkcja profesora wizytującego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

D. Aktywność konferencyjna

W ramach aktywności konferencyjnej, Habilitant przedstawił sześć wystąpień w okresie czterech lat. Trzy spośród wystąpień dotyczyły obszarów badawczych związanych z zagadnieniami nauką Kościoła katolickiego i jego wybitnego przedstawiciela Kardynała Stefana Wyszyńskiego:

Konferencja międzynarodowa: *“And the Gates of the Netherworld shall not prevail against it (Mt 16, 18). The Church in the Face of Crises and Challenges over the Centuries”*, 10 czerwca 2021 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, referat: *Looking the Devil in the Eyes. Totalitarianism and Cardinal Stefan Wyszyński's Humanitarian-Personalist Concept of Socio-Political Life*.

Konferencja międzynarodowa: „Redefinition in Spirituality”, która odbyła się 6 czerwca 2022 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, referat „Zmiana paradygmatu duchowości – współczesny kontekst amerykański”.

Krajowe sympozjum „LXIV Dni Duchowości KUL”, które odbyło się 7 czerwca 2021 r. , referat zatytułowany: „Godność człowieka nienarodzonego: katolicy na styku z polityką i życiem publicznym na przykładzie kościoła USA”.

Konferencja międzynarodowa: *“Changes and Identity”* zorganizowana przez Jordan University College w Morogoro/Tanzania w dniach 09 maja -10 maja 2019 r., referat „*E Pluribus Unum: The Basic Principles of American Political Culture*”.

Dwa referaty odnosiły się do podjętego w monografii habilitacyjnej zagadnienia:

1. *Cause and Effect of Military Conflicts in the Context of Sub-Saharan Africa's Fragile States*”.
2. *Hybrid Regimes and Political (Dis)-Order in the Context of Post-Cold War International Relations*.

Oba wystąpienia zostały wygłoszone podczas obrad I Kongresu Polskiego Towarzystwa Stosunków Międzynarodowych, odbywającego się w Łodzi, w dniach 9-10 listopada 2023 roku.

E. Działalność organizacyjna

W autoreferacie w ramach działalności organizacyjnej po uzyskaniu stopnia doktora nauk o polityce osiągnięcia organizacyjne zawarte zostały w sformułowaniu „W Wyższej Szkole Społeczno-Gospodarczej w Przeworsku aktywnie uczestniczę w życiu uczelni, organizując - bądź też współorganizując - wiele spotkań o charakterze międzyuczelnianym, zarówno na szczeblu lokalnym i krajowym, jak też międzynarodowym.” Przywołany fragment nie pozwala na ocenę tego wymiaru aktywności Habilitanta.

IV. Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem Dr Ryszarda Ficka stwierdzam, że wybór problematyki badawczej należy uznać za trafny i interesujący. Jednak przedstawiona monografia, pomimo że posiada walor poznawczy, nie stanowi istotnego wkładu Habilitanta w rozwój dyscypliny Stosunki Międzynarodowe. Biorąc pod uwagę dorobek publikacyjny (w części sytuujący się poza dyscypliną stosunki międzynarodowe), brak ciągłości w działalności naukowo-badawczej, małą aktywność na polu działalności konferencyjnej, grantowej, dydaktycznej i organizacyjnej nie mogę poprzeć wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie stosunki międzynarodowe.

A. Almiński-Horocela